

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 32

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardag 3. september 1949

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

23 Árg.

Hvussu djarvir eru teir?

Í fjór samtykti Tórshavnar býarstýri, at statsstudningur skuldi søkjast til havnabyggingina á vestaruvág.

Tá hevði ikki fólkaflokkurin fleirtalið í stýrinum, og hann var imóti, at kommunan lat gera havn við statsstudningi. Væl atkvøddi ein av fólkaflokksins býráðslimum fyri uppskotinum; men hetta varð av flokkinum ikki roknað fyri fullt. — Bæði á tingi og í »Dagblaðnum« varð av fólkaflokksmonnum deilt yvir, at Tórshavnar býur skuldi taka við donskum statsstudningi. — Vit vóru mentir sjálvir — og meir enn so!

Staturin jáltaði umsóknina! Nú hevur fólkaflokkurin saman við loysingarmonnum meirluta í Tórshavnar býarstýri.

Arbeiðið við havnargerð á vestaruvág er nú útbúið og kemur at kosta slakar 3 milliónir. Longjan av kaiuna á eystaruvág er í arbeiði og kemur at kosta 1. stiva millión. Hartil kemur, at brimgardurin fyri eystaru vág skal verða longdur við 100 metrum. Hetta arbeiðið verður helst útbúið í hesum mánaðinum, og ætlast kann, at tað kemur at kosta okkurt um 4 milliónir krónur.

Hetta er alt gott og væl og eigur at verða gjørt sum skjótast. —

Bryggjan frá Gulakletti inn móti skipasmíðjuni, ið ætlað er at kosta um 2 milliónir, og sum tað óivað hevði verið stórt brúk fyri at fingið bygda samstundis, verður tó ikki gjørd enn.

Tað, ið liggur fyri í lötuni, kemur sostatt at kosta um 8 milliónir kr.

Av hesum rindar lögtingið helvtina. Eftir eru so 4 milliónir kr. — Hvar koma tær frá?

Býarstýrið hevur ikki endurnýggjað umsóknina um statsstudningin, ið var jáltaður í fjór. Heldur ikki hevur tað søkt um studning til longjanina av brimgardinum. — Vit loyva okkum at spyrja fólkaflokkinn og loysingarflokkinn, sum í dag sita við ábyrgdini fyri Tórshavnar býi:

Ætla tit at blaka statsstudningin frá okkum og leggja hesa meirtræðslu á skattborgararnar í Havn?

Tað er okkum kunnugt, at Tórshavnar býarstýri hevur fílt seg fyri um lán til havnabyggingina: 1 millión frá Føroya Banka, 1 millión frá Færø Amts Sparekasse, 1 millión frá Føroya vanlukkutrygging og 1 millión frá danska sparikassanum Bikuben. Og í flestum for-um hevur tað fingið jáltandi svar — ja, helst frá øllum hesum stovnum.

4 milliónir kr. kann Tórshavnar býur fáa í studningi frá lögtinginum til havnabygging. 2 milliónir kann tað fáa í studningi frá statinum. Sjálvt skal tað fáa til vegar 2 milliónir.

Tekur býarstýrið ikki við statsstudninginum? Og um tað ikki tekur við honum, hvat týðning hevur so tað? Jú, tað týðir:

2 milliónir meir enn neyðugt at tveita yvir á skattborgararnar í Havn!

Ja, kanska ljóðar tað ikki av so nógvum; men vert er at leggja til merkis, at við eini rentu uppá 5% um árið í 30 ár eru hesar 2 milliónirnar vaksnar til 4 milliónir — 130.000 kr. árliga at gjalda meir enn neyðugt í skatti í 30 ár. Ein vökur gáva til tað næsta ættarliðið!

Nú er at spyrja: Eru fólkaflokks- og loysingarmenn í Tórshavnar býarstýri so djarvir, at teir tora at tveita frá sær tær 2 milliónirnar, teir kunnu fáa í studningi frá statinum og leggja — púra óneyðugt — 4 milliónir meir í skatti á Tórshavnar borgarar? Og er tað ikki eisini ov dyrt erpni?

Spurningurin er: Statsstudning ella ikki statsstudning? Og hesin spurningur krevur svar, og ikki einans frá teim limum av fólka- og loysingarflokkinum, ið av tilviljum sita í Tórshavnar býarstýri nú, men eisini — og ikki minst tað — frá flokkanna oddamonnum — frá leiðslunum!

Jóannes Patursson

kom í fyrradagin til Føroyingahavnina. Ætlanin er, at sendinevndin eisini skal vitja Tovkusak.

Fíggjarnevndin danska

Danska fíggjarnevndin og blaðmenninir, ið við henni vóru í Føroyum, lata væl at ferðini. Blíðskapurin skal hava verið óførr, ið sýndur teimum varð frá øllum sum teir komu saman við her. Teir eru hugtikinir av teirri vökru føroysku náttúruni, og teir vóru bara harmir yvir, at teimum ikki bar til at stæða longur í Føroyum.

Vit hittu nakrar av nevndini og eisini onkun av blaðmonnum, og fingi vit ta fatan, at hesir menn vóru komnir higar við einum ærligum vilja fyri at læra føroysk viðurskifti og fólksins livikor at kenna. Vit megu undrast yvir, hvussu væl summir av hesum monnum hövdu fingið burtur úr hesi stuttu vitjan viðvikjandi ymsum málum teir hövdu kannað — og tá serliga fíggjarmál okkara.

Ein av teim monnum, vit hittu á máli, var fólkatingsmaður Ib Kolbjørn, ið ættaður er úr eini smábygd í Jútlandi. Hann hevði serliga leitað sær kunnleika um fiskimanna- og arbeidismanna vinnulikindi og livikor nú og fyri heimsbardagan. Tað er vert at viðmerkja, at yvirfyri hesum fremmanda manni hövdu spillandi tungur roynt at lagt ilt fyri Arbeðaranna Trolaradrift á Tvøroyri, ið er størsta virki, arbeidrarar í Føroyum hava skapt.

Ib Kolbjørn segði m. a., at danir hövdu alt ov litlan kunnleika til føroysk viðurskifti, føroysk vinnulikindi og føroyska mentan, og helt hann, at alt, ið gerast kundi, mátti verða gjørt fyri at bóta um hetta.

Skamtanin í Danmørk

Frá í dag verða hesar vörur, ið skamtadar hava verið, gívnar leysar til sølu: te, kakao, bleyt sápa og arbeidisklæðir. Økt verður um søluna av petroleum, og elektriskur streymur verður leyggjavin til nýtslu til hita. Men kaffiskamtanin verður óbroytt, tí alt kaffi skal gjaldast við dollars, og teimum hava danir ikki ov mikið av. Í Danmørk verður, sum nú er, drukkið kaffi fyri 100.000 kr. dagliga.

TJALDUR

Aftur hevur Tjaldur havt maskinskaða. Hesa ferð mátti tað fara inn í Hettlandi. Ígjár kom tað á Tvøroyri — 3 samdøgur ov seint.

KANTON- HONGKONG

Teir stóru kommunistisku herarnir nærkast í hvørjum Kanton, har ríkisstýrið heldur til. Menn vænta ikki, at kommunistarnir fáa stórvægis móttøðu her, tí ríkisstjórnin hevur litið herfólk at seta imóti teimum.

Onglendingar hava í seinastum gjørt seg út til verju í Hongkong, ið er bretskt krúnland. Teir ætla at verja býin, um kommunistarnir herja á hann. Teir hava liggjandi har stóra deild av herskipflotum sínum, og síðstu tíðindi hadani siga frá, at býurin hevur lika sterka verju móti loftálopum, sum London hevði undir veraldarbardegnum síðsta.

Finland

Einki tykist at liða fyri, at verkfallið í Finlandi nærkast endanum. Menn halda, at arbeidsstøðgurin verður styðjaður við peningi úr Ruslandi. Ígjár demonstreraðu 7000 kommunistar í Helsingfors. Teir kravdu innanríkisráðharran frákyrdan.

BALKAN

Kommunistiska uppreisnin í Grikkaland tykist nú at vera at enda komin. Fyrst í vikuni frættist, at tær síðstu uppreisnar herdeildirnar vóru slignar og flýddar inn um landamarkið til Albanii.

Tito vil als ikki akta russin, og tíðindi siga frá, at russar hava flutt herfólk í hópatali til jugoslaviska landamarkið bæði í Bulgariu og Ungarn. Bretar og amerikumen biðja jugoslavlar leggja trætumálini fyri ráð teirra sameindu tjóða, og vænta menn, at USA og Bretland vilja styðja jugoslavlar í ráðnum.

Frá Onglandi frættist, at menn ikki halda russin ætla at herja á Jugoslavii, men einans föra »nervakriggi«.